

TRAO ĐỔI

CÁC VẤN ĐỀ, THÁCH THỨC VÀ ỨNG DỤNG THIẾT KẾ
VÀO TRONG THỜI TRANG BỀN VỮNGNguyễn Hoàng Tân¹ *

Tóm tắt

Bài báo nghiên cứu khoa học này tập trung vào việc xem xét các vấn đề, thách thức và ứng dụng thiết kế liên quan đến thời trang bền vững. Bài báo bắt đầu bằng việc nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phát triển thời trang bền vững trong bối cảnh các thách thức môi trường toàn cầu và nguy cơ tác động tiêu cực của ngành công nghiệp thời trang truyền thống. Tác giả bàn luận về các vấn đề quan trọng bao gồm sử dụng tài nguyên thiếu hụt, ô nhiễm môi trường, và tác động xã hội tiêu cực như lao động trẻ em và nô lệ trong ngành thời trang. Bài báo đưa ra một loạt các hình thức mà thiết kế thời trang bền vững có thể thể hiện, bao gồm sử dụng nguyên liệu thân thiện với môi trường, thiết kế đa dạng và sáng tạo. Bài báo cũng thảo luận về ứng dụng cụ thể của thiết kế thời trang bền vững trong thực tế. Điều này bao gồm việc sử dụng nguyên liệu hữu cơ, tái sử dụng và tái chế sản phẩm thời trang, cũng như việc thúc đẩy ý thức xã hội về tính quan trọng của thời trang bền vững. Cuối cùng, bài báo kết luận rằng thời trang bền vững không chỉ giúp bảo vệ môi trường mà còn tạo ra cơ hội kinh doanh và đóng góp vào việc thay đổi cách mọi người tiêu dùng và hình thành mối quan tâm đối với ngành thời trang.

Từ khóa: thời trang bền vững, thiết kế thời trang bền vững, vật liệu thân thiện môi trường, tái sử dụng trong thời trang, đạo đức sản phẩm thời trang.

Abstract

This scientific research paper focuses on examining issues, forms, and applications related to sustainable fashion design. The paper begins by emphasizing the importance of developing sustainable fashion in the context of global environmental challenges and the negative impacts of the traditional fashion industry. The author discusses significant issues, including resource scarcity, environmental pollution, and negative social impacts such as child labor and slavery in the fashion industry. The paper presents a range of forms in which sustainable fashion design can manifest, including the use of eco-friendly materials and diverse, creative designs. It also discusses specific applications of sustainable fashion design in practice, including the use of organic materials, fashion product reuse, and recycling, as well as promoting social awareness of the importance of sustainable fashion. In conclusion, the paper states that sustainable fashion not only helps protect the environment

¹ Trường Đại học Văn Lang

* Người chịu trách nhiệm bài viết: Nguyễn Hoàng Tân (Email: hoangtan5m@gmail.com)

but also creates business opportunities and contributes to changing consumer behavior and fostering concern for the fashion industry.

Keywords: Sustainable fashion, sustainable fashion design, environmentally friendly materials, fashion reuse, fashion product ethics.

1. Đặt vấn đề

Đề tài “Các vấn đề, thách thức và ứng dụng thiết kế vào trong thời trang bền vững” đặt ra một số vấn đề quan trọng cần được giải quyết. Thời trang bền vững đang là xu hướng toàn cầu, nhưng việc áp dụng nó vào thực tế gặp nhiều khó khăn. Chúng ta cần phải tìm hiểu rõ về các vấn đề và thách thức mà ngành công nghiệp thời trang đang phải đối mặt trong việc chuyển đổi sang mô hình bền vững. Bên cạnh đó việc thiết kế thời trang bền vững không chỉ đòi hỏi sự sáng tạo và tư duy thiết kế, mà còn cần kiến thức sâu rộng về các nguyên liệu tái chế, quy trình sản xuất thân thiện với môi trường và hiểu biết về tác động xã hội của ngành công nghiệp thời trang. Chúng ta cần tìm hiểu và khám phá các ứng dụng của thiết kế trong việc tạo ra các sản phẩm thời trang bền vững. Điều này không chỉ giúp giảm thiểu tác động tiêu cực của ngành công nghiệp thời trang lên môi trường, mà còn tạo ra giá trị kinh tế và xã hội. Với những nội dung trên, hy vọng rằng đề tài này sẽ góp phần vào việc nâng cao nhận thức và khả năng ứng dụng thiết kế trong ngành công nghiệp thời trang bền vững.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1 Tính bền vững trong ngành thời trang

Ủy ban Thế giới Brundtland về Môi trường và Phát triển (https://en.wikipedia.org/wiki/Brundtland_Commission) đã định nghĩa bền vững trong bối cảnh phát triển là việc đáp ứng nhu cầu của hiện tại mà không đe dọa nhu cầu của tương lai. Điều này bao gồm các vấn đề về môi trường, xã hội và việc làm trong quá trình sản xuất, tiếp thị và bán các sản phẩm thời trang. Nghiên cứu đã chỉ ra rằng, do sự thay đổi trong sở thích và nhận thức của người tiêu dùng về bền vững, ngành công nghiệp thời trang đã bắt đầu chú trọng hơn đến các biện

pháp bền vững [1, tr. 83-96]. Điều này đã dẫn đến khái niệm “thời trang bền vững”. Thuật ngữ “thời trang bền vững” thường được sử dụng đồng nghĩa với các thuật ngữ như “thời trang sinh thái” hoặc “thời trang xanh” hoặc “thời trang đạo đức” hoặc “thời trang chậm” [2, tr. 37-54]. “Thời trang bền vững” rộng rãi thể hiện việc thiết kế, sản xuất, phân phối, tiêu dùng và xử lý sản phẩm may mặc với sự tôn trọng và quan tâm đến sức khỏe và tuổi thọ của môi trường tự nhiên, cũng như phúc lợi của động vật và con người liên quan” [3]. Về cơ bản, điều này đòi hỏi sự chú ý đến việc thúc đẩy tính bền vững trong bối cảnh môi trường, xã hội và việc làm.

2.2 Những thách thức về tính bền vững trong ngành công nghiệp thời trang

Người tiêu dùng thế hệ mới ngày càng có xu hướng ưa chuộng các sản phẩm thân thiện với môi trường, đồng thời quan tâm đến quá trình sản xuất và những người tham gia vào quá trình đó. Họ ưa thích sử dụng sản phẩm từ các công ty sản xuất sản phẩm thân thiện với môi trường và chủ động thích nghi với các quy trình thân thiện với môi trường để giảm thiểu tác động đối với môi trường trong quá trình sản xuất hàng hóa. Thay vì chọn lựa quần áo sản xuất hàng loạt, những người tiêu dùng này quan tâm đến việc chuyển đổi sang quần áo và sản phẩm thời trang bền vững – “mỗi người đều có một” - thời trang nhanh. Do đó, các nhà bán lẻ như Everlane, Adidas và H&M đang xây dựng thương hiệu của họ xung quanh tính minh bạch xã hội và công bố rõ ràng các thông tin về các nhà sản xuất, nhà phụ thuộc và nhà cung cấp vải/sợi dệt của họ.

2.2.1 Vấn đề môi trường

Sau ngành dầu khí, ngành công nghiệp thời trang đang đứng thứ hai trong việc gây ô

nhiệm môi trường. Quỹ Ellen MacArthur đã dự đoán rằng nếu ngành thời trang tiếp tục phát triển theo tốc độ hiện tại, đến năm 2025, ngành dệt may sẽ gây ra lượng khí thải carbon đáng kể, khan hiếm tài nguyên, khả năng tái chế kém, và dự kiến giá của một số nguyên liệu nguyên chất sẽ tăng cao. Do đó, nhiều công ty như Patagonia và Banana Republic đã chuyển sang sử dụng các nguyên liệu thân thiện với môi trường, có giá thành cao hơn, chẳng hạn như Lyocell (sản xuất từ gỗ với tác động môi trường thấp). Ngoài ra, do thiếu công nghệ tái chế, ngành này mất tới 75% giá trị của nguyên liệu trong chu kỳ sản xuất đầu tiên. MUDJeans đã thực hiện các biện pháp như cho thuê sản phẩm trong vòng một năm, cung cấp dịch vụ sửa chữa miễn phí không giới hạn, sau đó khách hàng có thể đổi sản phẩm mới, trong khi sản phẩm cũ được tái chế.

(Nguồn: <https://www.carbontrust.com/news/2018/03/sustainability-trends-future-of-fashion-industry/>)

Ô nhiễm nước

Ô nhiễm nước xuất phát từ việc các công ty dệt may xả thải nước chưa qua xử lý (chứa chì, thủy ngân và asen) vào các dòng sông, gây ô nhiễm biển và đại dương trên toàn cầu. Chẳng hạn, việc sử dụng phân bón trong sản xuất bông cũng gây ra một lượng lớn ô nhiễm.

Nguồn: Internet

Ảnh hưởng đối với hệ sinh thái đại dương

Lượng lớn chất thải sau sử dụng, chẳng hạn như vi sợi nhựa từ vải polyester và vải lụa tổng hợp, đang ô nhiễm hệ sinh thái đại dương và xâm nhập vào chuỗi thức ăn của các sinh vật biển, ảnh hưởng đến sức khỏe của con người khi tiêu thụ thực phẩm biển. Sản xuất bông, nguyên liệu chính trong ngành này, cũng gây cạn kiệt nguồn nước ngầm.

Tiêu thụ nước

Ngành thời trang tiêu thụ lượng lớn nước, đặc biệt trong quá trình nhuộm và hoàn thiện sản phẩm, cũng như trồng bông (một nguồn nước cần nhiều, yêu cầu 20.000 lít nước để sản xuất 1 kg bông), dẫn đến sự mất cân bằng môi trường.

Vi sợi nhựa trong đại dương

Mỗi lần giặt đồ từ vật liệu tổng hợp như polyester, xả ra khoảng 1900 hạt vi khuẩn vào nước, dẫn đến ô nhiễm đại dương. Chúng được tiêu thụ bởi các hữu cơ nhỏ trong nước, ảnh hưởng đến thức ăn của các sinh vật biển, và cuối cùng ảnh hưởng đến con người qua việc tiêu thụ thực phẩm từ đại dương.

Tích lũy chất thải

Dữ liệu cho thấy, trung bình mỗi người trên trái đất đang tích lũy 13 kilogram chất thải, đồng thời quần áo cũng đang trở thành một sản phẩm có thể ném đi. Thậm chí, 72% của các sợi tổng hợp được sử dụng trong quần áo ngày nay không phân hủy sinh học.

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/the-issues-chemicals>).

Sử dụng hóa chất

Trong ngành thời trang, có tới 8000 loại hóa chất khác nhau được sử dụng, cùng với việc sử dụng phân bón nhiều trong sản xuất bông (nguyên liệu chính cho ngành này), gây cái chết không chỉ trong số người trồng bông mà còn ô nhiễm nguồn nước ngầm và nước biển, dẫn đến suy thoái đất.

Khí nhà kính

Do sự tiêu thụ nhiều nhiên liệu hóa thạch bởi sợi tổng hợp so với sợi tự nhiên, ngành này tiêu tốn nhiều năng lượng hơn và sản xuất khí thải gây hiệu ứng nhà kính. Trung Quốc và Bangladesh là những nguồn ô nhiễm nghiêm trọng nhất, với việc sử dụng than đá làm nguồn năng lượng cho các nhà máy thời trang và đóng góp nhiều khí thải carbon.

Suy thoái đất

Việc chăn nuôi quá đà dê cashmere (https://vi.wikipedia.org/wiki/D%C3%AA_Cashmere) và cừu để lấy lông làm đất bị suy thoái, cùng với việc dùng nhiều hóa chất để trồng bông và phá rừng để sản xuất sợi nhân tạo như rayon. Điều này làm giảm khả năng hấp thụ CO₂ của đất, đe dọa an ninh lương thực toàn cầu và gia tăng hiệu ứng nhà kính.

Phá rừng

Việc phá rừng trái phép và trồng cây để làm sợi nhân tạo như rayon, viscose và modal gây nguy hiểm cho hệ sinh thái và cộng đồng bản địa. Indonesia là một minh chứng, nơi rừng mưa bị tàn phá nghiêm trọng trong những năm gần đây.

2.2.2 Vấn đề liên quan đến lao động

Có nhiều vấn đề về lao động đang trở thành nguồn quan tâm đối với những người làm việc trong ngành công nghiệp thời trang, dưới đây là một số trong số những vấn đề này:

Nguồn Internet

Lương cơ bản

Ngành công nghiệp này đang đối mặt với áp lực sản xuất lớn do nhu cầu cao về sản phẩm. Điều này dẫn đến việc thuê lao động với mức lương rất thấp (thấp hơn mức lương cần thiết để duy trì cuộc sống) và làm việc một thời gian dài. Vì mức lương thấp, người lao động buộc phải làm việc nhiều giờ để đảm bảo cuộc sống cơ bản và đáp ứng nhu cầu hàng ngày, dẫn đến các vấn đề về sức khỏe, thiếu giấc ngủ đủ, và các nguy cơ về sức khỏe khác, đồng thời không cho phép họ nghỉ khi bị ốm.

(Nguồn: <https://cleanclothes.org/livingwage>)

Giờ làm việc dài

Hầu hết mọi người trong ngành này làm việc nhiều hơn 48 giờ một tuần, vượt quá mức đề xuất (ví dụ, tại Bangladesh, lên đến 60 giờ một tuần). Quỹ Fair Wear Foundation chỉ ra rằng từ năm 2012 đến 2015, đã có yêu cầu làm thêm giờ quá mức

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/the-issues-working-hours>)

Việc làm bất thường

Trong ngành thời trang, việc thuê lao động không chính thức với công việc tính theo sản phẩm, thuê ngoài và yêu cầu làm việc tại nhà là một thực tế phổ biến. Điều này dẫn đến sự bất ổn trong công việc và sự bóc lột cực đoan đối với lực lượng lao động. Các công nhân thường sống trong tình trạng tạm bợ với mức lương thấp, không có quyền tiếp cận các dịch vụ tín dụng hay tài chính của các tổ chức, phải vay tiền từ các chủ nợ tư nhân.

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/the-issues-regular-employment>)

- Tại Ấn Độ, người làm việc tại nhà chiếm từ 21% đến 24% trong tổng số công nhân trong ngành dệt may và sản xuất quần áo.

- Trong ngành giày dép, có từ 80% đến 85% phụ nữ làm việc theo hình thức công việc tạm thời hoặc trả tiền theo sản phẩm hoàn thành.

- Tại Thổ Nhĩ Kỳ, có thông tin từ các kiểm toán viên cho thấy có trường hợp các công nhân được ghi nhận là hợp đồng hàng ngày, nhưng thực tế, họ làm việc thường xuyên trong những nhà máy đó.

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/the-issues-regular-employment>)

Tai nạn và vấn đề về sức khỏe

Trong ngành này, xảy ra nhiều tai nạn, nguy cơ về sức khỏe và thậm chí tử vong đối với công nhân. Cần có sự theo dõi và nghiên cứu đúng đắn về những trường hợp này bởi các cơ quan bên ngoài để có cái nhìn chính xác. Dữ liệu cho thấy có 27 triệu người lao động trong ngành này phải chịu đựng các bệnh tật liên quan đến công việc, với tỷ lệ chấn thương là 5.6 trên 100 người lao động.

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/death-injury-and-health-in-the-fashion-industry>)

2.2.3 Vấn đề xã hội

Nô lệ trong thời đại hiện đại: Dữ liệu cho thấy có 16 triệu người làm việc dưới hình thức lao động bắt buộc trong các ngành kinh tế tư nhân như nông nghiệp, khai thác mỏ, sản xuất, và đóng góp vào hoạt động của ngành công nghiệp thời trang. Báo cáo đánh giá thời trang và giày dép 2018 đã chỉ ra rằng rất ít công ty quốc tế có thể đạt hơn 50 điểm trên tổng số 100 điểm trong các chỉ số liên quan đến việc làm, như chính sách tuyển dụng, chính sách khiếu nại...

(Nguồn: <https://www.thenational.ae/lifestyle/fashion/modern-day-slavery-still-exists-in-the-fashion-industry-report-reveals-1.804605>)

Lao động bắt buộc và bị ràng buộc

Chỉ số nô lệ toàn cầu cho thấy có 45,8 triệu người là nạn nhân của nô lệ hiện đại và lao động bắt buộc hoặc bị ràng buộc trong các quốc gia sản xuất bông như Trung Quốc, Ấn Độ, Thái Lan, Indonesia, Việt Nam, Bangladesh và Pakistan. Họ bị buộc phải làm việc vất vả mà không có lương thường xuyên, một phần là nô lệ hiện đại hoặc lao động bắt buộc và bị ràng buộc.

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/fashion-s-key-social-issues>)

Phân biệt đối xử

Trong ngành này, phụ nữ chiếm 80% lực lượng lao động. Tuy nhiên, họ vẫn đối diện với phân biệt đối xử, qua việc nhận mức lương thấp hơn, bị quấy rối tại nơi làm việc, thiếu biện pháp hỗ trợ cho phụ nữ mang thai, thiếu cơ sở vật chất, thiếu đại diện trong các vị trí quản lý/chức vụ cấp cao trong các nhà máy và cơ sở tương tự. Dưới đây là một số ví dụ về phân biệt đối xử.

- Theo nghiên cứu của ILO năm 2016, phụ nữ thường được trả ít hơn nam giới trong 8 trong số 9 quốc gia Châu Á-Thái Bình Dương như Ấn Độ và Pakistan trong ngành dệt may, sản xuất quần áo và giày dép.

- Một cuộc điều tra năm 2016 về nô lệ hiện đại trong các nhà máy sản xuất sợi bông ở miền Nam Ấn Độ chỉ ra rằng những người ở tầng thấp của hệ thống xã hội (Dalits) bị áp lực nhiều nhất và buộc phải làm việc dưới hình thức nô lệ hiện đại.

- Một nghiên cứu gần đây tại Bangladesh đã chỉ ra rằng chỉ có một trong bốn nhà máy

có chính sách cụ thể cho người lao động có khuyết tật.

- Một nghiên cứu đã chỉ ra rằng chỉ có 25% nhà máy có chính sách cụ thể cho việc bao gồm người lao động có khuyết tật.

(Nguồn: <https://www.commonobjective.co/article/the-issues-discrimination>)

Lao động trẻ

Tổ chức Stop Child Labour đã chỉ ra rằng có một lượng lớn trẻ em làm việc trong ngành này, làm việc nhiều giờ và trong điều kiện nguy hiểm, với mức lương rất thấp. Các thương hiệu nổi tiếng như Adidas, H&M và Nike được phát hiện tham gia vào những thực tiễn này.

(Nguồn: <https://phys.org/news/2017-06-tackling-child-labour-fashion-industry.html>)

- Đồ lót hữu cơ: Đồ lót hữu cơ được làm từ vải hữu cơ như bông cotton hữu cơ hoặc sợi tre. Chúng không chỉ tốt cho môi trường mà còn thoải mái cho người mặc.

- Giày thể thao tái chế: Một số thương hiệu giày thể thao sáng tạo đã bắt đầu sử dụng vật liệu tái chế như lốp xe cũ hoặc chai nhựa tái chế để sản xuất giày thể thao.

2.3. Ứng dụng các sản phẩm thiết kế cho thời trang bền vững

- Áo thun hữu cơ: Áo thun là một phần quan trọng trong tủ đồ của mọi người. Các áo thun hữu cơ được làm từ bông cotton hữu cơ, không sử dụng hóa chất độc hại và thường được sản xuất với mô hình công bằng với người lao động.

- Quần jeans tái chế: Quần jeans có thể được tái chế từ các đôi quần jeans cũ. Điều này giúp giảm thiểu sự lãng phí và tài nguyên cần thiết cho việc sản xuất quần mới.

- Túi xách làm từ vải tái chế: Nhiều thương hiệu sáng tạo đã bắt đầu sản xuất túi xách từ vải tái chế hoặc vải bền vững như vải từ chai nhựa tái chế.

Nguồn Internet

Nguồn: <https://style-republik.com/nike-space-hippie-cam-hung-tuong-lai-den-tu-rac-thai-hien-tai/>

- Áo khoác từ nhựa tái chế: Áo khoác có thể được làm từ chai nhựa PET tái chế. Chúng thường được sử dụng để giữ ấm và bảo vệ khỏi thời tiết khắc nghiệt.

- Đồ bơi tái chế: Các sản phẩm thời trang bơi bền vững thường được làm từ vải tái chế, giúp giảm thiểu tác động đến môi trường trong việc sản xuất vải mới.

- Trang phục sợi tự nhiên: Trang phục làm từ sợi tự nhiên như lanh, tencel hoặc sợi tre cung cấp lựa chọn thời trang bền vững.

4. Kết luận

Đề tài “Các vấn đề, thách thức và ứng dụng thiết kế vào trong thời trang bền vững” đã đưa ra một cái nhìn sâu sắc về ngành công nghiệp thời trang hiện đại. Các vấn đề và thách thức liên quan đến việc áp dụng các nguyên tắc thiết kế bền vững đã được khám phá một cách chi tiết, cung cấp cho chúng ta cái nhìn rõ ràng hơn về những khó khăn mà ngành công nghiệp này đang phải đối mặt. Các ứng dụng của thiết kế bền vững trong thời trang đã được giới thiệu, cho thấy sự đa dạng và sự sáng tạo trong lĩnh vực này. Điều này không chỉ giúp giảm thiểu tác động tiêu cực của ngành công nghiệp thời trang lên môi trường, mà còn tạo ra giá trị kinh tế và xã hội. Đề tài này đã cung cấp cho chúng ta cái nhìn toàn diện về việc áp dụng thiết kế bền vững vào ngành công nghiệp thời trang. Nó không chỉ làm sáng tỏ các vấn đề và thách thức hiện tại, mà còn khám phá các ứng dụng tiềm năng của thiết kế bền vững. Đây chắc chắn là một bước tiến quan trọng trong việc chuyển đổi ngành công nghiệp thời trang sang một mô hình bền vững hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Henninger, C., Alevizou, P. J., Oates, C. J., & Cheng, R. (2016). Communicating sustainability: The case of slow-fashion micro-organizations, In A. Genus (Ed.) *Sustainable Consumption: Design, Innovation and Practice*, Chapter 6: 83–96. Springer International: Cham, Switzerland.
- [2]. Khandual, A., & Pradhan, S. (2019). Fashion brands and consumers approach towards sustainable fashion. In S. S. Muthu (Ed.), *Fast Fashion, Fashion Brands and Sustainable Consumption, Textile Science and Clothing Technology*, (pp. 37-54). Springer Nature Singapore Pvt. Ltd. Retrived from https://doi.org/10.1007/978-981-13-1268-7_3
- [3]. Petrow, M., & Leemann, L. (2018). Sustainable fashion blueprint 2018. Retrived from <http://www.technofashionworld.com/files/2018/07/Mamoq-Sustainable-Fashion-Blueprint-2018.pdf>
- [4]. <https://toquoc.vn/co-gai-bien-vai-jean-cu-thanh-bo-suoi-tap-tui-xach-sac-co-sea-games-22022205205333133.htm>
- [5]. <https://baotainguyenmoitruong.vn/cho-jean-cu-mot-doi-song-moi-343847.html>
- [6]. <https://www.elle.vn/the-gioi-thoi-trang/tai-che-quan-ao-cu-thoi-trang-ben-vung>
- [7]. <https://bazaarvietnam.vn/vocabulary/thoi-trang-ben-vung-sustainable-fashion-la-gi/#post-2746495>
- [8]. <https://vtv.vn/doi-song/vi-sao-can-phat-trien-thoi-trang-ben-vung-20220219174232557.htm>
- [9]. <https://luxuo.vn/style/ecoxury-nike-space-hippie-cam-hung-tuong-lai-den-tu-rac-thai-hien-tai.html>